

Lhůty jsou nedílnou a důležitou součástí daňového práva a jejich dodržování se týká jak osob zúčastněných na správě daní, tak i samotných správců daně. Pojďme si jednotlivé lhůty v daňovém řádu prozkoumat podrobněji.

Daňový řád (zákon č. 280/2009 Sb., dále jen „DŘ“) obsahuje celou řadu lhůt, které jsou uvedeny vždy u konkrétního institutu.

Zásadní roli především u lhůt pro podání daňového tvrzení (typicky daňového přiznání) a lhůt pro placení daní hrají zvláštní daňové předpisy (vlastní úpravu odlišnou od daňového řádu má např. zákon o dani z nemovitých věcí)

Společná obecná úprava pro všechny lhůty je obsažena v části druhé v Hlavě II v § 32 až § 38 DŘ.

Lhůtu lze mj. definovat jako časově omezený interval k tomu, aby někdo právně jednal. Pokud bude ve stanovené lhůtě jednáno, bude lhůta dodržena. Jestliže **nedojde k jednání ve stanovené lhůtě**, dojde k **marnému uplynutí lhůty**.

Lhůty lze třídit podle různých kritérií, např. na lhůty:

- hmotněprávní a procesní,
- prekluzivní a promlčecí

Studentům lze na tomto místě zadat, aby se podívali do DŘ na:

- § 148 a sdělili, o jakou lhůtu se jedná (je to lhůta prekluzivní, standardně 3letá, po jejím uplynutí lze daň vyměřit, max. 10letá, prolomit lze pouze u daňového trestného činu dle § 148 odst. 6 nebo 7),
- totéž u § 160, o jakou lhůtu se jedná (opět lhůta prekluzivní)

Dále se lze zeptat:

- *co se stane, když daňový subjekt zaplatí daň po uplynutí prekluzivní lhůty (bude se jednat o bezdůvodné obohacení, nelze částku zaučtovat na prekludovanou povinnost, správce daně může max. použít jako zálohu na příští dosud nesplatnou daň, v případě, že si daňový subjekt požádá o vrácení daně a nemá jiný nedoplatek na žádné dani, tak mu musí být částka vrácena)*
- původní a prodloužené,
- lhůty rozdělené podle času atd.

- Základní pojetí lhůt při správě daní však vychází zejména z jejich rozdělení na lhůty zákonné a tzv. lhůty správcovské.

Lhůty zákonné jsou stanoveny DŘ nebo jiným daňovým zákonem.

Zákonné lhůty ustanovují práva a povinnosti:

- **daňových subjektů a třetích osob**
 - lhůta pro podání daňového přiznání k dani z příjmů (§ 136 DŘ),
 - lhůta pro zaplacení přiznané daně (§ 135 odst. 3 DŘ),
 - obecná lhůta pro odvolání (§ 109 odst. 4 DŘ),
 - lhůta pro uplatnění nároku na náhradu nákladů (§ 107 odst. 3 DŘ),
- **pro správce daně**
 - lhůta pro stanovení daně (§ 148 DŘ),
 - lhůta pro vybrání a vymáhání daně (§ 160 DŘ),

- lhůta na vydání rozhodnutí o žádosti o posečkání (§ 156 odst. 2 DŘ).

Lhůty správcovské jsou stanoveny rozhodnutím správce daně. Převážně se jedná o výzvy ke splnění daňové povinnosti, lhůta přitom není stanovena zákonem. Tyto lhůty mají **pořádkovou povahu**, proto se někdy nazývají pořádkovými. Jejich uplynutím nenastane zánik práv či povinností, ale marné uplynutí způsobí jiný následek.

Příkladem správcovských lhůt jsou například výzvy:

- pro podání daňového přiznání, vyúčtování či hlášení (§ 145 DŘ),
- k odstranění vad podání (§ 74 odst. 1 DŘ),
- k doplnění vad odvolání (§ 112 odst. 2 DŘ).

Příklad 1

Daňový subjekt podal odvolání proti platebnímu výměru, ve kterém však byly vady, které brání řádnému projednání věci. Správce daně daňový subjekt vyzval k doplnění podání a stanovil pro to přiměřenou lhůtu 21 dní. Odvolatel však ve stanovené lhůtě vady neodstranil.

Otázka: Jak má správce daně na tuto situaci reagovat?

Řešení: Odvolatel ve stanovené lhůtě vady neodstranil, proto správce daně odvolací řízení zastavil dle § 112 odst. 3 DŘ.

Určení lhůty k provedení úkonu (§ 32 DŘ)

Správce daně je při stanovení délky lhůt k provedení úkonu potřebného pro správu daní vázán ustanoveními uvedenými v § 32 DŘ. **Lhůtu kratší než 8 dnů** lze stanovit jen zcela výjimečně pro úkony jednoduché a zvlášť naléhavé, přičemž úkon musí splňovat oba požadavky zároveň (jednoduchost a naléhavost).

Jako příklad lze uvést požadavek správce daně na **předložení účetnictví v souvislosti s uplatněním nároku na nadměrný odpočet**.

Počítání času (§ 33 DŘ)

Důležité ustanovení, které určuje počítání většiny lhůt podle času, je uvedeno v § 33 DŘ.

Pokud je lhůta stanovená **podle týdnů, měsíců nebo let**, začíná běžet dnem, který následuje po dni, kdy došlo ke skutečnosti určující počátek běhu lhůt. Konec lhůty se stanoví uplynutím toho dne, který se svým pojmenováním nebo číselným označením shoduje se dnem, kdy započal běh lhůty. Pokud takový den v měsíci není, případně poslední den lhůty na jeho poslední den.

Příklad 2

Daňový subjekt musí podat daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob za zdaňovací období 2016. Odkážte studenty na § 136 DŘ.

Zeptejte se studentů, do kdy měl podat daňové přiznání k dani z příjmů fyzických osob daňový subjekt, který

- a) *není zastoupen poradcem (a nemá povinnost ověřovat účetní závěrku auditorem)*
- b) *je zastoupen daňovým poradcem (zapsaným v komoře daňových poradců)*
- c) *je zastoupen advokátem*
- d) *je zastoupen notářem*

Řešení:

- a) **Kromě § 136/1 je zde třeba využít i § 33 DŘ.** Zdaňovacím obdobím je rok, lhůta je 3 měsíce. Konec zdaňovacího období 2016 připadl na 31. 12. 2016 (den, kdy došlo ke skutečnosti určující počátek běhu lhůt). Lhůta začala běžet 1. 1. 2017 a **skončila by dnem 1. 4. 2017** (shoduje se číselným označením se dnem, kdy započal běh lhůty). Protože ale 1.4.2017 byla sobota, bylo posledním dnem lhůty pondělí **3.4.2017**.
- b) **Začátek je stejný jako u a**, lhůta je však 6 měsíců. Kromě § 136/2 a § 33 je třeba využít i legislativní zkratku poradce zákeřně schovanou v § 29/2 DŘ. Lhůta by skončila dnem **1.7.2017** (shoduje se číselným označením se dnem, kdy započal běh lhůty). Protože ale 1.7.2017 byla sobota, bylo posledním dnem lhůty pondělí **3.7.2017**.
- c) **Viz b - 3.7.2017**
- d) **Viz a – 3.4.2017**, notář není poradcem dle daňového řádu a tedy takové zastoupení nemá vliv na původní 3 měsíční lhůtu.

Rekapitulace: Pokud je lhůta stanovená **podle dní**, počíná běžet dnem, který následuje po dni, kdy došlo ke skutečnosti určující počátek běhu lhůty.

Příklad 3

Rozhodnutí o platebním výměru bylo daňovému subjektu doručeno 19. 6. 2017. Lhůta pro podání odvolání je 30 dní. Kdy je poslední den, kdy lze odvolání podat?

*Řešení: Lhůta začala běžet dnem 20. 6. 2015 a skončí uplynutím dne **19. 7. 2017**. Lhůta je procesněprávní, stačí tedy podat odvolání na poště, pokud se neposílá datovkou.*

Běh lhůty pro správce adně (§ 34 DŘ)

Ustanovení se týká obecných pravidel lhůt určených správcem daně pro **vydání rozhodnutí nebo provedení jiného úkonu**. Běh lhůty pro správce daně se staví (lhůta přestává běžet) **vydáním rozhodnutí k součinnosti**, jestliže je její počátek závislý na podání osoby zúčastněné na správě daní.

Smyslem je zabránit osobě zúčastněné na správě daní prodlužovat lhůty (dříve se lhůta přerušila a začala běžet ode dne odstranění vad lhůta nová).

Zachování lhůty (§ 35 DŘ)

Zachování lhůty se vztahuje **na úkony učiněné vůči správci daně** (na lhůty pro podání a platby).

Lhůta je zachována, je-li nejpozději v poslední den lhůty:

- *učiněn úkon u věcně a místně příslušného správce daně (není tak docela pravda - § 35/2, viz dále),*

- podána u provozovatele poštovních služeb poštovní zásilka obsahující podání adresovaná věcně a místně příslušnému správci daně
- podána datová zpráva adresovaná věcně a místně příslušnému správci daně na technické zařízení správce daně nebo na technické zařízení společné pro několik správců daně,
- podána datová zpráva do datové schránky věcně a místně příslušného správce daně.

Lhůta se zachová i v případě, kdy bude nejpozději v poslední den lhůty učiněno podání jinému věcně příslušnému správci daně (u DPFO např. jiný FÚ, případně OFŘ nebo GFŘ).

Teoreticky: dle některých autorů by se nemělo jednat o úmyslné podání u jiného správce daně, pak by se jednalo o zneužití práva.

Prakticky: běžně se podává u jiného správce daně při dodržení věcné příslušnosti, nemusí být dodržena místní příslušnost ani funkční příslušnost, pokud se dává u vyššího (ale na podání musí být správně označen místně příslušný správce, i když se podá na podatelně místně nepřislušného)

Prodloužení lhůty (§ 36 DŘ)

Prodloužení lhůty se uskutečňuje na základě žádosti osoby zúčastněné na správě daní **ze závažných důvodů** (musí být **v žádosti uvedeny, příp. prokázány**) a žádost musí být podána **před uplynutím původní lhůty**. Odůvodnění je třeba nepodceňovat, protože proti rozhodnutí o prodloužení lhůty nelze dle § 36/6 uplatnit opravné prostředky.

Správcovskou lhůtu lze prodloužit vždy, lhůtu zákonnou pouze tehdy, pokud tak stanoví zákon.

Správce daně vyhoví první žádosti o prodloužení lhůty, nejde-li o lhůtu stanovenou zákonem, a lhůtu prodlouží alespoň o dobu, která v den podání žádosti ještě zbývá ze lhůty, o jejíž prodloužení je žádáno, ledaže by bylo žádáno o lhůtu kratší.

Příklad 4

*Ve výzvě správce daně k odstranění vad podání je konec lhůty dne 10. 7. 2017 a daňový subjekt žádá **ze závažných důvodů** o prodloužení této lhůty o 14 dní. Žádost byla správci daně doručena dne 29. 6. 2017.*

Otázky pro studenty:

- musí správce daně lhůtu prodloužit?*
- pokud ano, o kolik dní nejméně musí být lhůta prodloužena?*
- kdy lhůta skončí, pokud správce daně plně vyhoví žádosti o prodloužení lhůty?*
- kdy lhůta skončí, pokud daňový subjekt do 10.7. žádné rozhodnutí správce neobdrží?*

Řešení:

- ano, jedná se o první žádost o prodloužení lhůty správcovské*
- správce daně musí prodloužit lhůtu **alespoň o 11 dní**, tj. do 21. 7. 2017*
- pokud plně vyhoví žádosti, prodlouží lhůtu **o 14 dnů**, tj. do 24. 7. 2017*
- Nevydá-li správce daně rozhodnutí do doby, o níž má být lhůta podle žádosti prodloužena (nebo nevydá-li rozhodnutí do 30 dnů ode dne, kdy žádost obdržel), platí, že žádosti bylo vyhověno – tedy 24.7.2017*

Příklad 5

Otázka pro studenty:

Již není třeba stanovit datum, ale jen mechanismus určení lhůty. Představte si situaci, kdy daňový subjekt doručí správci daně žádost o prodloužení lhůty pro podání daňového přiznání o měsíc 7 dní před jejím uplynutím. Správce daně daňovému subjektu rozhodnutí, kterým nebylo žádosti vyhověno, oznámí až 2 dny po uplynutí stanovené lhůty, o jejíž prodloužení je žádáno – jaké pravidlo platí pro konec lhůty v tomto případě?

Řešení: běh této lhůty končí uplynutím tolika dnů po oznámení tohoto rozhodnutí, kolik dnů zbývalo v době podání žádosti do uplynutí stanovené lhůty.

Pozor: Žádost o prodloužení lhůty pro podání daňového přiznání je zpoplatněna správním poplatkem 300 Kč (dle sazebníku - přílohy zákona o správních poplatcích)

Správce daně může na žádost daňového subjektu nebo z vlastního podnětu **prodloužit až o 3 měsíce lhůtu pro podání řádného daňového tvrzení**. Pokud předmět daně tvoří i příjmy, které jsou **předmětem daně v zahraničí**, může správce daně prodloužit lhůtu pro podání daňového přiznání **až na 10 měsíců po uplynutí zdaňovacího období**.

Navrácení lhůty v předešlý stav (§ 37 DŘ)

Institut navrácení lhůty v předešlý stav se vztahuje na lhůtu zákonnou i správcovskou a jedná se o **výjimečnou situaci**, kdy již lhůta k provedení úkonu marně uplynula z vážných důvodů na straně osoby zúčastněné na správě daní. Podmínkou je, že osoba zúčastněná na správě daní **požádá o navrácení lhůty v předešlý stav do 15 dnů** ode dne, kdy pominul důvod zmeškání původní lhůty.

Navrácení lhůty v předešlý stav nelze povolit, pokud od posledního dne zmeškané lhůty uplynul více než 1 rok, nebo pokud jde o lhůtu:

- pro stanovení daně,
- pro placení daně, nebo
- pro podání řádného daňového tvrzení nebo dodatečného daňového tvrzení.

Příklad 6

*Daňový subjekt byl **neplánovaně hospitalizován** od 28. 10. do 2. 11. 2017. Lhůta pro podání odvolání marně uplynula dne 31.10.2017.. Daňový subjekt 8. 11. 2017 podal u správce daně žádost o navrácení odvolací lhůty v předešlý stav. Navrhl nové datum konce lhůty na 22. 11. 2017.*

Řešení: Žádosti správce vyhoví, jelikož je řádně odůvodněna a doložena a o navrácení lhůty bylo požádáno do 15 dnů ode dne, kdy pominul důvod zmeškání původní lhůty.

Ochrana před nečinností (§ 38 DŘ)

Správce daně musí **postupovat v řízení bez zbytečných průtahů**. Pokud jsou splněny podmínky týkající se nečinnosti správce daně a podnět proti správci daně je důvodný, nařídí mu jeho nejbližší nadřízený **do 30 dnů** od obdržení podnětu zjednatí nápravy. Pokud správce daně nápravu nezjedná, musí takto učinit jeho nejbližší nadřízený a bezodkladně vyrozumět o provedených opatřeních osobu, která podnět proti správci podala.

Pokud bude podnět proti správci daně **vyhodnocen jako bezdůvodný**, musí nejbližší nadřízený o důvodech vyhodnocení vyrozumět **do 30 dnů** osobu, která podnět proti správci daně podala.

Závěrem: Lhůty jsou nedílnou a důležitou součástí daňového řádu a jejich dodržování se týká jak osob zúčastněných na správě daní, tak i samotných správců daně. Nedodržení lhůt z jiných důvodů než vážných je spojeno s různými následky. Ve většině případů dochází ke vzniku sankcí například v podobě pořádkové pokuty, pokuty za opožděné tvrzení daně, penále či úroku z prodlení.

Zpracováno na základě materiálu Bc. Michaely Hauzarové: <https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/ostatni-dane/lhuty-dle-danoveho-radu/>

Pozn.: Pro další studium lhůt lze z katedrových zdrojů využít např. rigo JUDr. Ing. Milana Bárty, Ph.D.:

https://is.muni.cz/th/134663/pravf_r/Rigorozni_prace.pdf